

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

15. De Diuinatione, quæ sumitur ex varia volucrum obseruatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

immaturè perijt. Scribit Arrianus *libr. 8. de reb. ge-
stis Alexand.* Apud Indos Gymnosophistas esse di-
uinandi peritos, nec cuiquam extra illos diuina-
tionem permitti: prædicere autem eos illa tan-
tummodo, quæ vel ad anni tempora pertinent,
vel si qua publica calamitas immineat illic inco-
lis. Si quis eorum ter in diuinando errauerit, silē-
tij perpetua poena mulctatur: nec quisquam ad
interdictum silētium cogere potest, vt loquatur.
Hæc ex illo. Nec quidquam faciunt pro vana di-
uinandi arte ex stellis, id, quod dicitur Gen. 1. fa-
cta esse astra in signa: & id, quod legimus Iud. 5.
*De celo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordi-
ne, & cursu suo aduersus Sisaram pugnaverūt: & id, quod
habetur Plalm. 18. Celi enarrant gloriam Dei, & opera
manuum eius annuntiant firmamentum.* Hæc, inquam, ni-
hil iuuant vanos diuinatores; nam Hier. 10. præ-
cipit Dominus, a signis celi nolite metuere, quæ timent
gentes. Et illud Genesis: *Vt sint in signa*, exponit Glo-
ssa, in signa serenitatis, & tempestatis, & tempo-
ra, hoc est, Veris, Aestatis, Autumni, & Hyemis.
Sint in signa, videlicet, inquit Basilius, & Au-
gustinus, ad huius vitæ vsus necessarios, vt serui-
ant nautis, viatoribus, medicis, & agricolis. Et il-
lud Iudic. 5. *dimicatum est è celo*, videlicet, vt Glossa,
Lyranus, Abulensis, & Caietanus explicant, ful-
guribus, fulminibus, grandine, & pluuia; Stellæ
pugnaverunt, hoc est, vt ait Abulensis, flammæ ig-
nitæ, quæ contra Sisaram cadebant, & vulgo
Stellæ vocantur, vel ipsi Angeli, qui sunt velut
Stellæ lucidæ, pugnaverunt, vel Stellæ ipse vide-
bantur flammæ, & ignes immittere in exercitum
Sisaræ. Stellæ manentes in cursu suo, quia à foli-
to suo cursu non destiterunt; at Iosue 10. Sol, &
Luna steterunt pugnantem Iosue contra Gabaonitas.
At verò si quis obseruato natali die cuiusque,
& notatis syderum, & astrorum signis probabi-
liter coniectat, eum certa temperatione præditū,
certis animi propensionibus affectum iri: & pro-
inde ingenio, aut corporis viribus, & robore va-
laturum; aut certis morborum generibus obno-
xium fore, Ecclesiasticos Canones, aut Pontificia
iura, aut leges non violat.

Caput XIV.

*De Diuinatione, quæ ex elementorum
obseruatione ducitur.*

A Nimaduertendum est, quatuor esse Di-
uinationum genera, quæ ex animaduersis, &
notatis elementorum signis petuntur, & vocan-
tur Geomantia, Hydromantia, Aeromantia, Pi-
romantia: De quibus ex Varrone, & Isidoro in ca.
Igitur. 26. q. 3. Geomantia est, quæ obseruatione alicuius,
quod in aliquo terrestri corpore cōtingit,
futura contingentia, aut alia hominibus penitus
incognita, & occulta diuinat. Hydromantia, est,
quæ notatis ijs, quæ in aquis fiunt, futura, & oc-
culta diuinando prænuuntiat; vt quidam per va-
sculum aqua plenum, res clam furto subreptas,
& fures ipsos penitus occultos, & latentes pro-
duunt, & indicant. Pari ratione est etiam Oeno-
mantia, quæ obseruatis, & notatis ijs, quæ in vi-
no, aut vasculis vini plenis accidunt, futura, &
occulta diuinando prædicat. Aeromantia, varijs

obseruatis aeris mutationibus abdita, & futura
coniectat: qualis etiam est illa, qua quidam signa
iumentis imprimunt, ne comedantur à lupis, vel
ab alijs bestijs. Pyromantia, obseruatione eo-
rum, quæ per res igne accensas fiunt, diuinat, &
vaticinatur: vt cum quis per lignum viride in i-
gnem coniectum, & ad læuam, aut dextram Or-
tum, Occasum, Meridiem, vel Septentrionem
scintillas emittens, occulta, & arcana de-
nuntiat.

Sciendum est, elementorum obseruationes a-
liquando esse Philosophiæ naturalis partes, ex
quibus ducta signa, & diurna animaduersione
notata res futuras, quæ naturaliter, & frequenter
eueniunt, sæpe denunciant. Ex vario enim elemē-
torum habitu, ex circumfusi aeris, maris, & quæ
mutationibus perspectis, & obseruatis præno-
sci, & prædici queunt pluuia, nimbi, pruinae,
grandines, niues, venti, tempestates, serenitates
temporum, calores, frigora, & aliæ similes tem-
poris varietates. Et hanc scientiam iura non dan-
nant, vt quæ nimirum medicinarum, agriculturæ, &
rei rusticæ, ac militari, & nauigationi plurimum
prodest.

Solum igitur Canones, & Pontificia iura con-
demnant Geomantiam, Hydromantiam, Aero-
mantiam, & Pyromantiam, Oenomantiam, quæ
descriptis quibusdam circulis, & figuris in terra,
cineribus, pulueribus, aquis, igne, aere, quæque
obseruatis certis syderum dispositionibus, qui-
bus ex lineæ, circuli, & figuræ respondere cen-
sentur, futura prænuunt, occulta depromit: quam
diuinationis speciem coluerit Arabes quidam Al-
madal, Gerardus Cremonensis, Bartholomæus
Parmensis, Tundinus, & alij huius farinae homi-
nes, vanitatis amatores, cultoresque. Sunt & aliæ
similes vanæ artes vaticinandi; Lecanomantia,
quæ ex pelui, & aqua immissa, nequam dæmon
consultitur. Gasteromantia, per quam non voci-
bus, sed figuris dæmones respondent. Catoptro-
mātia, quæ diuinat ex speculis nitidissimis. Chry-
stallomantia, vaticinium ex terso, & polito cry-
stallo. Dactylomātia, vaticinium per annulos ad
certos siderum situs fabricatos. Onychomantia,
per quam quis vaticinatur ex vngue pueri impol-
luti. Coscinomantia, diuinatio per cribrum. A-
xinomantia, vaticinium per secures. Botanomā-
tia, diuinatio per herbas. Sciomantia, vaticinium
per vmbras siue ex vmbris. Atragalomantia, di-
uinatio ex iactu Astragalorum. Corrabomantia,
vaticinium per aneam thialam. Spatulamantia,
diuinatio per os hirci recens occisi. Hæc diuina-
tionum genera colliguntur ex cap. 11. l. 26. quæstio-
ne secunda, ex cap. Igitur. 26. quæstion. 3. ex cap. Nec mirum
24. quæstion. 3.

Caput XV.

*De Diuinatione, quæ sumitur ex va-
ria volucrum obser-
uatione.*

Tria sunt Diuinationum genera, quæ ex mul-
tis, & varijs petuntur anim signis, Augurium,
nempe, Auspicium, & Aruspiciū. Augurium
est, quo

est, quo quis obseruat auium garritus, voces, cantus, aut numerum: quibus notatis, futuros rerum euentus prædicat: ut si cornix à læua canat, coruus à dextra: si tot alites conuolent, aut concinant: si coruum obuium habeas, si aquilam, si vulturem, si picam, credūt Augures sinistrū quid portendi. *Auspiciū* est, quo quis ex volucrum habitu, pastu, volatu, cursu, & motu futura prænantiat, velut si passeris, si pulli volucrum cibū respuat: si columbæ fugiant, ac deferant domum, vel urbem, in qua sunt: si Grues, si vultures celeri volatu, aut veniant ad loca nostra, aut per loca nostra transeant: si Aquila in capite alicuius insederit: si cornix à læua, aut coruus à dextera canat, hoc aut aliud esse euenturum.

Auspiciū est, quo quis inspicit, & animaduerbis cæsarum, & immolatatum auium, aut aliorum animantium extis, intestinis, fibris, & visceribus, futura diuinat. Teste Cicerone lib. 1. de diuinat. hoc diuinandi genus apud Cilices, Pamphylis, Pisidas, Lycios, & Phryges captum est: postea apud Hetruscos maxime viguit: deinde transiit ad Umbros, & ad Romanos, ita ut primi illi Urbis reges nihil vnquam sine auspicijs egerint, & in legibus duodecim Tabularum constitutum sit, ut nihil sine auspicijs agatur. Et in Vrbe fuerunt Augurum collegia erecta, & constructa. At verò Auguria, & Auspicia Chrysippus, Diogenes, Antipater, Pauertius, Carneades apud Ciceronē, & ipse quoque Cicero, & vniuersi Philosophi, exceptis Democrito, & Platone, reiecerunt. Multa exempla extant de augurijs, & auspicijs apud Valerium lib. 1. cap. 4. 5. & 6. Platoni in cunis paruulo dormienti cum examen apum confedisset in labellis: responsum est, fore illum singulari diuinitate præditum, quod scribunt Cicer. lib. 2. de diuinat. Vale. lib. 1. ca. 6. Plin. lib. 11. ca. 17. Midæ Phrygiæ, cum puer esset, dormienti, formicæ in ostiitici grana congesterunt, ut referunt Cicer. lib. 2. de diuinat. Valerius lib. 1. ca. 6. eum diuinitus futurum prædictum est ab auguribus. Deiotarus rex nihil vnquam nisi auspiciato gerebat: cum exitinere quodam proposito, & iam constituto reuertisset, aquilæ admonitus volatu, conclaue illud, ubi erat mansurus, ingredi noluit: quod nocte insequenti corruit. Cicer. lib. 1. de diuin. Vale. lib. 1. cap. 4. Metellus Pontifex Tusculanum petens ibat, & corui duo in os eius aduersum, veluti iter impediētes aduolauerunt, vixque effecerunt, ut domum rediret: sequenti nocte ædes Vestæ arsit: quo incendio Metellus inter ipsos ignes raptum Palladium in columbæ seruauit, hoc refert Valer. lib. 1. ca. 4. Aquila capiti alicuius insidens, secundū augures significabat eum regnaturū. Galli gallinacei in oppido si ita canant, ut nihil intermittant, significari, augures dicebant, eius oppidi exercitum cum hoste pugnantē victorem: eod quod auis illa victa silere soleat, contra verò, si vincat.

Sed notandum est, quibusdam, auium, piscium, & aliorum animalium frequētibz cantibus, volatibus, & motibus sæpe posse futura probabiliter intelligi, & coniectari, quæ solent frequēter naturaliter euenire. Ut ex cōcicato certarum volucrum pastu, cantu, aut ex piscis frequēti motu, aut alterius animalis celeri cursu conijcimus probabiliter futuros imbres, ventū, serenitatem,

tempestatem, maris tranquillitatem: Et hanc disciplinam, peritiam, & artem iura non improbant, sed priorem illam, quæ quidam fortuita diuinant, aut occulta, & arcana vaticinantur, & patefaciunt. Item Augurium, & Auspicium aliquando latius accipiuntur, ita ut significant quilibet rerum futurarum diuinationem. Si obijcias id, quod in Scriptura Gen. 4. 4. dicit de Ioseph dīspensator domus eius: Scyphum, quem furati estis, ipse est, in quo bibit Dominus meus, & in quo augurari solet. Et ipse Ioseph postea dixit fratribus suis: An ignoratis, quod non sit similis mei in augurandi scientia. Respondeo cum S. Thom. 2. 2. q. 95. a. 7. ad 1. ex August. in lib. questionum super Genes. ca. 145. eo loco id Iosephum dixisse, non quod augur esset, sed quod vulgi opinione augur haberetur: eodem modo accipiendum est id, quod de eo dixit dispensator domus eius. Porro damnantur auguria Deut. 18. non inueniatur in te, qui obseruet auguria, & in iure Canonico. 26. q. 3. c. Iguur. lege S. Thom. 2. 2. quest. 95. art. 7.

Caput XVI.

De Diuinatione, que ex corporis humani membris, & partibus ducitur.

Observandum est, huiusmodi Diuinationem esse triplicem: Chiromantiam, Pedomantiam, Metoposcopiam: quidam addunt Onychomantiam. *Chiromantia* est, qua quis in anuum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tū felices, & prosperos, tū infaustos, & aduersos prænantiat. *Pedomantia*, est, qua quis obseruat pedum signis, eadem & similia diuinat. *Metoposcopia* est, qua quis animaduerfis, & notatis frontis, vel totius vultus lineamentis, & signis hominis futurus casus prædicat. *Onychomantia* est, qua quis ex vngue pueri impolluti vaticinatur. Et quidam ita sunt audaces, & temerarij, ut id asserant in Scripturis significari, Iob 37. Qui in manu omnium signat, ut noverint singula opera sua. Certè temeritatis est, ad Chiromantiam vanam, & superstitiosam, eum Scripturæ locum detorquere: Iob ergo ita loquentis, longè alius sensus est: Natu Dei, & ministerio, ac opera naturalium causarum tantam niuis, pruinae, & imbrum copiam aliquando descendere, ut frigora sæuiant, & manus hominum quasi vinculis astrictæ ita torpeant, & ita velut sigillo obsignatæ, & clausæ sint, ut rectè suo officio fungi nequeant. Qui in manu omnium hominum signat, hoc est, obsignat, & claudit, nimirum frigus ex niuis, pruinae, & pluuiæ copia proveniens, ut noverint singula opera sua, significat: Ut quisque agnoscat se effectum ineptum ad sua opera faciendā, seu, ut singuli sciant, quando sit operandum, & quando ab opere cessandum. In Concilio Mileuitano ca. 8. citatur hic locus iuxta LXX. editionem Græcam: Qui in manu omnium hominum obsignat, ut sciat omnis homo infirmitatem suam, quasi dicat, tempestatem, niuis, & pluuiæ sæuiens frigus, etiam Deus in manu cuiusque, ut sciat infirmitatem suam. Sensus est, ut sciat frigare se ita torpere, ut nihil nisi Deo iuante possit efficere: siue, ut sciat, se copia niuum, pluuiarum, & frigorū à suis operibus impediti. Gre-